

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 7. septembra 2023*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Pravica do obveščenosti v kazenskem postopku – Direktiva 2012/13/EU – Pravica do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku – Direktiva 2013/48/EU – Področje uporabe – Nacionalna ureditev, ki ne ureja statusa osumljenca – Predkazenski postopek – Prisilni ukrep osebne preiskave in zasega – Naknadna odobritev pristojnega sodišča – Neobstoj sodnega nadzora nad ukrepi za pridobitev dokazov – Člena 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Učinkovito izvrševanje pravice do obrambe osumljenih in obdolženih oseb ob sodnem nadzoru nad ukrepi za pridobitev dokazov“

V zadevi C-209/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Rayonen sad Lukovit (okrožno sodišče v Lukovitu, Bolgarija) z odločbo z dne 18. marca 2022, ki je na Sodišče prispela 18. marca 2022, v kazenskem postopku zoper

AB,

ob udeležbi

Rayonna prokuratura Lovech, teritorialno oddeljenje Lukovit,¹

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi C. Lycourgos (poročevalec), predsednik senata, L. S. Rossi, sodnica, J.-C. Bonichot, S. Rodin, sodnika in O. Spineanu-Matei, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za madžarsko vlado M. Z. Fehér in R. Kissné Berta, agenta,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in J. Hoogveld, agenta,

* Jezik postopka: bolgarščina.

¹ Kolikor je to povzeto v sedanjem naslovu.

– za Evropsko komisijo M. Wasmeier in I. Zaloguín, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 23. marca 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku (UL 2012, L 142, str. 1), Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti (UL 2013, L 294, str. 1), členov 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter načel zakonitosti in učinkovitosti.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper AB zaradi posesti prepovedanih snovi, ki so bile pri tej osebi najdene po osebni preiskavi, ki je privedla do zasega teh snovi.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2012/13

- 3 V uvodnih izjavah 14 in 36 Direktive 2012/13 je navedeno:

„(14) Ta direktiva [z] namenom krepite vzajemnega zaupanja med državami članicami določa skupne minimalne standarde na področju obveščanja o pravicah in obdolžitvah, ki se zagotovijo osebam, osumljenim ali obdolženim kaznivega dejanja. Ta direktiva temelji na pravicah, določenih v Listini, zlasti členih 6, 47 in 48 Listine, ter nadgrajuje člena 5 in 6 [Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP)], kakor ju razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice.² V tej direktivi je za izraz ‚obtožba‘ iz člena 6(1) [EKČP] uporabljen izraz ‚obdolžitev‘.

[...]

² Redakcijska praksa na Sodišču, ne obstaja dogovor o poimenovanju sodišč. Poimenovanje ESČP se uporablja samo pri sklicevanju na sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.

(36) V skladu z nacionalnim pravom bi morale imeti osumljene ali obdolžene osebe oziroma njihov odvetnik pravico izpodbijati odločitev pristojnih organov zaradi opustitve ali zavrnitve pravice dostopa do informacij ali razkritja določenega gradiva zadeve v skladu s to direktivo. Ta pravica za države članice ne pomeni obveznosti uvajanja posebnega pritožbenega postopka, ločenega mehanizma ali pritožbenega postopka za izpodbijanje takšnih opustitev ali zavrnitev dostopa.“

4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Vsebina“, določa:

„Ta direktiva določa pravila glede pravice do obveščeniosti osumljenih ali obdolženih oseb o njihovih pravicah v okviru kazenskega postopka in obdolžitvah zoper njih. Prav tako določa pravila glede pravice do obveščeniosti oseb, za katere je izdan evropski nalog za prijetje, o njihovih pravicah.“

5 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva se uporablja od trenutka, ko pristojni organi države članice seznanijo osebe, da so osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja, do zaključka postopka, torej dokončne in pravnomočne odločbe o tem, ali je osumljena oziroma obdolžena oseba storila kaznivo dejanje in glede na primer, vključno z izrekom kazni ter odločitvijo o vseh pritožbah.“

6 Člen 3 te direktive, naslovljen „Pravica do obveščeniosti o pravicah“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe zaradi učinkovitega uveljavljanja procesnih pravic v skladu z nacionalnim pravom nemudoma obveščene vsaj o naslednjem:

- (a) pravici dostopa do odvetnika;
- (b) upravičenju do brezplačnega pravnega nasveta in pogojev za njegovo pridobitev;
- (c) pravici do obveščeniosti o obdolžitvah v skladu s členom 6;
- (d) pravici do tolmačenja in prevajanja;
- (e) pravici do molka.

2. Države članice zagotovijo, da so navedene osebe o pravicah iz odstavka 1 obveščene ustno ali pisno, v preprostem in razumljivem jeziku, ob upoštevanju posebnih potreb ranljivih osumljenih ali ranljivih obdolženih oseb.“

7 Člen 8 Direktive 2012/13, naslovljen „Vodenje evidence in pravica do pritožbe“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se o vseh informacijah, danih osumljenim ali obdolženim osebam v skladu s členi 3 do 6, vodi evidenca po postopku evidentiranja, določenem v predpisih zadevne države članice.

2. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe ali njihov odvetnik v skladu s postopki nacionalnega prava pravico do izpodbijanja odločitev pristojnih organov zaradi opustitve ali zavrnitve pravice dostopa do informacij v skladu s to direktivo.“

Direktiva 2013/48

8 V uvodnih izjavah 12, 20 in 50 Direktive 2013/48 je navedeno:

„(12) Ta direktiva določa minimalna pravila glede pravice do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku ter v postopku za izvedbo evropskega naloga za prijetje na podlagi Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34)] [...] in pravice do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti v kazenskem postopku in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti. S tem spodbuja uporabo Listine, zlasti členov 4, 6, 7, 47 in 48 Listine, ter nadgrajuje člene 3, 5, 6 in 8 EKČP, kot jih razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice, ki v svoji sodni praksi stalno določa standarde o pravici do dostopa do odvetnika. V navedeni sodni praksi je med drugim določeno, da je zaradi poštenosti postopka treba zagotoviti, da lahko osumljena ali obdolžena oseba koristi vse storitve, ki so posebej povezane s pravno pomočjo. Odvetnik osumljenih ali obdolženih oseb bi tako moral imeti možnost, da brez omejitev zagotovi temeljne vidike obrambe.

[...]

(20) Za namene te direktive ‚zaslišanje‘ ne vključuje predhodnega zaslišanja, ki ga opravi policija ali drugi pristojni organ kazenskega pregona in katerega namen je identificirati zadevno osebo, preveriti, ali je oseba oborožena oziroma ali obstajajo drugi podobni varnostni zadržki, ali ugotoviti, ali je treba začeti preiskavo, na primer med prometno kontrolo ali rednim naključnim preverjanjem, če osumljena ali obdolžena oseba še ni bila identificirana.

[...]

(50) Države članice bi morale zagotoviti, da se pri vrednotenju izjav osumljenih ali obdolženih oseb ali dokazov, pridobljenih s kršitvijo njihove pravice do odvetnika, ali v zadevah, v katerih je bilo odobreno odstopanje od navedene pravice v skladu s to direktivo, spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka. V zvezi s tem bi bilo treba upoštevati sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, v kateri se je uveljavilo, da gre načeloma za nepopravljiv poseg v pravico do obrambe, če so za obsodbo uporabljene obremenilne izjave, dane med policijskim zaslišanjem brez dostopa do odvetnika. To ne bi smelo vplivati na uporabo izjav za druge namene, dovoljene na podlagi nacionalnega prava, če je na primer treba izvesti nujna preiskovalna dejanja, da se prepreči storitev drugih kršitev ali resne škodljive posledice za katero koli osebo, ali če je nujno preprečiti resno tveganje za kazenski postopek, kadar bi z zagotovitvijo dostopa do odvetnika ali zavlačevanjem preiskave nepopravljivo posegli v preiskavo hudega kaznivega dejanja. To prav tako ne bi smelo vplivati na nacionalne predpise ali sisteme glede dopustnosti dokazov, državam članicam pa ne bi smelo preprečevati uporabe sistema, v okviru katerega se lahko sodišču ali sodniku predložijo vsi obstoječi dokazi brez ločene ali predhodne ocene njihove dopustnosti.“

9 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:

„Ta direktiva določa minimalna pravila glede pravic osumljenih in obdolženih oseb v kazenskem postopku ter oseb v postopkih na podlagi Okvirnega sklepa [2002/584] [...] do dostopa do odvetnika, do obvestitve tretje osebe o odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti.“

10 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva se uporablja za osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku od takrat, ko jo pristojni organi države članice z uradnim obvestilom ali na drug način seznanijo s tem, da so osumljene ali obdolžene storitve kaznivega dejanja, ne glede na to, ali jim je odvzeta prostost. Uporablja se do zaključka postopka, torej do končne ugotovitve, ali je osumljena ali obdolžena oseba storila kaznivo dejanje, če je ustrezno, tudi do izreka kazni in rešitve morebitne pritožbe.“

11 Člen 3 iste direktive določa:

„1. Države članice osumljenim in obdolženim osebam zagotovijo pravico do dostopa do odvetnika tako hitro in na takšen način, da se zadevnim osebam omogoči dejansko in učinkovito uveljavljanje njihove pravice do obrambe.

2. Osumljene ali obdolžene osebe imajo dostop do odvetnika brez nepotrebnega odlašanja. V vsakem primeru imajo osumljene ali obdolžene osebe dostop do odvetnika od prvega od naslednjih dogodkov:

- (a) preden jih zasliši policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ;
- (b) od preiskovalnega dejanja ali drugega dejanja zbiranja dokazov, ki ga izvedejo preiskovalni ali drugi pristojni organi v skladu s točko (c) odstavka 3;
- (c) brez nepotrebnega odlašanja po odvzemu prostosti;
- (d) kadar prejmejo poziv za zglasitev na sodišču, pristojnem za kazenske zadeve, v ustreznem roku, preden se zglasijo na tem sodišču.

3. Pravica do dostopa do odvetnika zajema naslednje:

- (a) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do zasebnega srečanja in komunikacije z odvetnikom, ki jih zastopa, tudi preden jih zasliši policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ;
- (b) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico, da je njihov odvetnik navzoč pri njihovem zaslišanju in pri njem aktivno sodeluje. Takšno sodelovanje je v skladu s postopki iz nacionalnega prava, če se s tem ne posega v učinkovito uveljavljanje in v bistvo zadevne pravice. [...]
- (c) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do navzočnosti njihovega odvetnika vsaj pri naslednjih preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, če so ta dejanja predvidena v zadevnem nacionalnem pravu in se jih osumljena ali obdolžena oseba mora udeležiti oziroma se jih lahko udeleži:
  - (i) prepoznavah;
  - (ii) soočenjih;
  - (iii) rekonstrukcijah kaznivega dejanja.

[...]

6. V izjemnih okoliščinah in samo v predkazenskem postopku lahko države članice začasno odstopajo od uporabe pravic iz odstavka 3, kolikor je to glede na posebne okoliščine zadeve upravičeno na podlagi enega ali obeh naslednjih nujnih razlogov:

[...]

(b) kadar je takojšnje ukrepanje preiskovalnih organov nujno, da se prepreči resno tveganje za kazenski postopek.“

12 Člen 12 navedene Direktive 2013/48, naslovljen „Pravna sredstva“, določa:

„1. Države članice osumljenim ali obdolženim osebam v kazenskem postopku in zahtevanim osebam v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje zagotovijo učinkovito pravno sredstvo na podlagi nacionalnega prava v primeru kršitve njihovih pravic iz te direktive.

2. Države članice brez poseganja v nacionalne predpise in sisteme glede dopustnosti dokazov zagotovijo, da se v okviru kazenskega postopka pri vrednotenju izjav osumljenih ali obdolženih oseb ali dokazov, pridobljenih s kršitvijo njihove pravice do odvetnika, ali v primerih, v katerih je bilo odstopanje od te pravice dovoljeno v skladu s členom 3(6), spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka.“

Bolgarsko pravo

13 V skladu s členom 54 Nakazatelno protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, DV št. 86 z dne 28. oktobra 2005) v različici, ki se uporablja v sporu o glavni stvari (v nadaljevanju: zakonik o kazenskem postopku), je obdolženec oseba, zoper katero je uveden kazenski pregon pod pogoji in po postopku, ki so določeni v tem zakoniku.

14 Člen 55 zakonika o kazenskem postopku, naslovljen „Pravice obdolženca“, določa:

„1. Obdolženec ima naslednje pravice: izvedeti, katerega kaznivega dejanja je obdolžen in na podlagi katerih dokazov; se v zvezi z obtožbo zagovarjati ali pa zagovor zavriniti; vpogledati v spise, vključno z informacijami, pridobljenimi s posebnimi preiskovalnimi ukrepi, in pridobiti potrebne izpiske; predstaviti dokaze; sodelovati v kazenskem postopku; podati zahteve, pripombe in ugovore; imeti zadnjo besedo; vložiti pravno sredstvo zoper akte, ki posegajo v njegove pravice in legitimne interese, ter imeti odvetnika. Obdolženec ima pravico, da njegov odvetnik sodeluje pri preiskovalnih dejanjih in drugih procesnih dejanjih, pri katerih je potrebno obdolženčevo sodelovanje, razen če te pravice izrecno ne odkloni. [...]

2. Obdolženec ima pravico pridobiti splošne informacije, ki mu olajšajo izbiro odvetnika. Ima pravico do svobodnega komuniciranja z odvetnikom, pravico do zasebnega srečanja z odvetnikom, pravico pridobiti pravni nasvet in brezplačno pravno pomoč, tudi pred začetkom zaslišanja in med zaslišanjem in vsakim drugim procesnim dejanjem, v katerem obdolženec sodeluje.

[...]“

15 Člen 164 istega zakonika, naslovljen „Preiskava“, določa:

„(1) V predkazenskem postopku je osebna preiskava brez sodne odredbe pristojnega sodišča prve stopnje ali sodišča prve stopnje, na območju katerega se dejanje izvede, dopustna:

1. v primeru odvzema prostosti;

2. kadar obstajajo zadostni razlogi za sklepanje, da so osebe, prisotne pri hišni preiskavi, prikriale predmete ali dokumente, pomembne za zadevo.

(2) Preiskavo opravi oseba istega spola ob prisotnosti prič istega spola.

(3) Zapisnik o opravljenem preiskovalnem dejanju se nemudoma, vendar najpozneje v 24 urah, predloži v potrditev sodniku.“

16 Člen 212 navedenega zakonika, naslovljen „Predkazenski postopek“, določa:

„1. Predkazenski postopek se uvede z sklepom državnega tožilca.

2. Šteje se, da se predkazenski postopek začne s sestavo zapisnika o prvem preiskovalnem dejanju, ko se izvede zaslišanje, ki vključuje potrditev dejstev, preiskavo, zaseg ali zaslihanje prič, če je takojšnja izvedba tega dejanja edina možnost za pridobitev in zavarovanje dokazov, in tedaj, ko se preiskava izvede v skladu s členom 164.

3. Preiskovalni organ, ki je izvedel dejanje iz odstavka 2, o tem nemudoma obvesti državnega tožilca, vendar najpozneje v 24 urah.“

17 Člen 219 istega zakonika, naslovljen „Izdaja sklepa o uvedbi preiskave – vložitev obtožnice“, določa:

„(1) Kadar obstaja dovolj dokazov, da je določena oseba kriva storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, in ni nobenega razloga za zaključek kazenskega postopka, preiskovalni organ sestavi poročilo državnemu tožilcu in izda sklep o uvedbi preiskave (ali vloži obtožnico) zoper to osebo.

(2) Preiskovalni organ lahko izda sklep o uvedbi preiskave (ali vloži obtožnico) zoper zadevno osebo tudi s tem, da sestavi zapisnik o prvem preiskovalnem dejanju, opravljenem zoper to osebo, o čemer sestavi poročilo za državnega tožilca.

(3) V sklepu o uvedbi preiskave (ali o vložitvi obtožnice) in zapisniku iz odstavka 2 se navedejo:

1. kraj in datum njune izdaje;

2. organ, ki ju je izdal;

3. polno ime osebe, zoper katero je uvedena preiskava, kaznivo dejanje, ki se ji očita, in pravna kvalifikacija;

4. dokazi, ki dajejo podlago za uvedbo preiskave, če to ne ovira preiskave;

5. ukrep odvzema prostosti, če je bil tak ukrep odrejen;
6. pravice obdolžene osebe, ki izhajajo iz člena 55, vključno z njeno pravico, da zavrne predložitev pojasnil, in pravico do odvetnika, ki ga je sama imenovala ali ji je bil dodeljen po uradni dolžnosti.

[...]

(8) Preiskovalni organ ne sme opravljati nobenih preiskovalnih dejanj, pri katerih sodeluje obdolženec, dokler ne izpolni svojih obveznosti iz odstavkov od 1 do 7.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 18 Trije policijski inšpektorji Rayonna upravlenye Lukovit (okrožna policijska uprava v Lukovitu, Bolgarija) so 8. februarja 2022 ustavili in pregledali vozilo, ki ga je vozila oseba IJ in v katerem sta bili tudi osebi AB in KL.
- 19 Preden je voznik vozila opravil test na prisotnost prepovedanih drog, sta osebi AB in KL pred policijskimi inšpektorji izjavili, da imata pri sebi prepovedano drogo. Ta informacija je bila ustno posredovana dežurnemu preiskovalnemu policistu okrožne policijske uprave v Lukovitu, ki je o teh izjavah sestavil zapisnik o prejemu ustnega obvestila o storitvi kaznivega dejanja.
- 20 Ker je bil voznikov test pozitiven, je eden od policijskih inšpektorjev opravil preiskavo vozila.
- 21 Poleg tega je dežurni preiskovalni policist pri osebi AB opravil osebno preiskavo, na podlagi katere je bil sestavljen zapisnik „o preiskavi in zasegu, opravljenih v izrednih razmerah, za kateri je potrebna naknadna sodna odobritev“. Dejstvo, da je bila ta preiskava opravljena brez predhodne sodne odobritve, je bilo v tem zapisniku obrazloženo z obstojem „zadostnih indicov o posesti z zakonom prepovedanih predmetov, navedenih v zapisniku o prejemu ustnega obvestila o storitvi kaznivega dejanja“.
- 22 Med to preiskavo je bila pri osebi AB najdena droga. Dežurni preiskovalni policist je tako istega dne državnega tožilca Rayonna prokuratura Lovech, teritorialno oddelenie Lukovit (okrožno državno tožilstvo v Lovechu, krajevni urad v Lukovitu, Bolgarija) obvestil o rezultatih te preiskave in o tem, da je bila ta opravljena v okviru „predkazenskega postopka“ v smislu člena 212 zakonika o kazenskem postopku, ki ga je začela okrožna policijska uprava v Lukovitu.
- 23 Na zaslišanju na policijski upravi, še vedno v okviru tega predkazenskega postopka, ampak po izvedbi preiskave, so se od osebe AB zahtevala pisna pojasnila. Ta je tako navedla, da so snovi, najdene pri njej, droge, namenjene za njeno lastno uporabo.
- 24 Državni tožilec Rayonna prokuratura Lovech, teritorialno oddelenie Lukovit (okrožno državno tožilstvo v Lovechu, krajevni urad v Lukovitu) je 9. februarja 2022 na podlagi člena 164(3) zakonika o kazenskem postopku pri Rayonen sad Lukovit (okrožno sodišče v Lukovitu, Bolgarija), predložitveno sodišče, vložil predlog za potrditev zapisnika o osebni preiskavi osebe AB in zasegu na podlagi te preiskave. Spor o glavni stvari se nanaša na ta predlog za naknadno odobritev te preiskave in tega zasega.

- 25 Predložitveno sodišče ima pomisleke glede vprašanja, ali je sodni nadzor, ki je v nacionalnem pravu predviden za prisilne ukrepe za pridobitev dokazov v predkazenskem postopku, zadostno jamstvo za spoštovanje pravic osumljenih in obdolženih oseb, kot je določeno v direktivah 2012/13 in 2013/48.
- 26 Natančneje, to sodišče najprej navaja, da nacionalno pravo ne vsebuje jasnega pravila o obsegu sodnega nadzora nad prisilnimi ukrepi za pridobitev dokazov v predkazenskem postopku in da se glede na nacionalno sodno prakso nadzor nad hišno preiskavo, osebno preiskavo in zasegom nanaša na preverjanje njihove formalne zakonitosti. V zvezi s tem opozarja, da je Evropsko sodišče za človekove pravice Republiko Bolgarijo večkrat obsodilo zaradi kršitve členov 3 in 8 EKČP.
- 27 Dalje, predložitveno sodišče pojasnjuje, da bolgarsko pravo ne pozna pojma „osumljena oseba“ iz teh direktiv, temveč le pojem „obdolžena oseba“. Zadnjenavedena opredelitev naj bi zahtevala odločbo državnega tožilca ali preiskovalnega organa. Obstajala pa naj bi ustaljena praksa policije in državnega tožilstva, da se odloži trenutek, od katerega se zadevna oseba šteje za „obdolženo osebo“, s čimer naj bi se dejansko zaobšle obveznosti spoštovanja pravice do obrambe, ki jo ima ta oseba.
- 28 Nazadnje naj bi tako iz pravne teorije kot iz nacionalne sodne prakse izhajalo, da pristojno sodišče, tudi kadar je prepričano, da pravica do obrambe zadevne osebe ni bila spoštovana, ne more preverjati uvedbe preiskave ali vložitev obtožnice zoper to osebo, saj bi s tem poseglo v ustavno pristojnost državnega tožilca za uvedbo kazenskega postopka. V takem primeru bi lahko sodišče, ki nadzira prisilne ukrepe, sprejete v predkazenskem postopku, zgolj dopustilo preiskovalno dejanje, ker je bilo to izvedeno v izrednih razmerah, tudi če to pomeni kršitev pravice do obrambe.
- 29 V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da tudi če nacionalno pravo ne pozna pojma „osumljena oseba“, bi lahko načeloma člen 219(2) zakonika o kazenskem postopku osebam, za katerih krivdo ni zadostnih dokazov, vendar jim je zaradi nujnosti izvedbe preiskovalnih dejanj, pri katerih morajo sodelovati, dodeljen procesni status „obdolženih oseb“, zagotavljal pravico do obrambe in bi torej lahko uživale pravice iz člena 55 zakonika o kazenskem postopku, ki izpolnjujejo zahteve iz direktiv 2012/13 in 2013/48.
- 30 Vendar naj ta postopkovna določba ne bi bila jasna. Poleg tega naj bi se uporabljala dvoumno in protislovno oziroma se celo sploh ne bi uporabljala. Predložitveno sodišče pa sploh ne dvomi o tem, da ima v obravnavani zadevi oseba AB status osebe, „obdolžene kaznivega dejanja“ v smislu EKČP, kakor se razlaga v sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice, neodvisno od pravne kvalifikacije njenega položaja v skladu z nacionalnim pravom. Glede na to bi bila lahko v skladu s tem pravom oseba upravičena do pravice do obrambe le, če je pridobila status „obdolžene osebe“, kar je odvisno od volje organa, ki vodi preiskavo pod nadzorom državnega tožilca.
- 31 V zvezi s tem predložitveno sodišče meni, da neobveščanje in onemogočanje dostopa do odvetnika v zgodnji fazi kazenskega postopka pomenita nepopravljivo kršitev postopka, ki lahko vpliva na pravičnost celotnega nadaljnega kazenskega postopka.

32 V teh okoliščinah je Rayonen sad Lukovit (okrožno sodišče v Lukovitu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali dejanska stanja, pri katerih so bila med preiskovanjem kaznivega dejanja v povezavi s posedovanjem prepovedanih drog zoper fizično osebo, za katero policija domneva, da ima v posesti prepovedane droge, uporabljeni prisilni ukrepi (osebna preiskava in zaseg), spadajo na področje uporabe [direktiv 2013/48 in 2012/13]?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, kakšen položaj ima v smislu [teh] direktiv takšna oseba, če nacionalno pravo ne pozna pravnega pojma ‚osumljenec‘ in zoper osebo kot ‚obdolženca‘ ni bila z uradnim obvestilom uvedena preiskava? Ali morata biti takšni osebi zagotovljeni pravica do obveščenosti in pravica do dostopa do odvetnika?
3. Ali je glede na načelo zakonitosti in prepoved samovoljnega ravnanja dopustna nacionalna ureditev, kakršna izhaja iz člena 219(2) zakonika o kazenskem postopku, ki določa, da preiskovalni organ lahko preiskavo zoper obdolženca uvede tudi s tem, da sestavi zapisnik o prvem preiskovalnem dejanju, ki je bilo opravljeno zoper to osebo, če nacionalno pravo ne pozna pravnega pojma ‚osumljenec‘ in pravice do obrambe v skladu z nacionalnim pravom nastanejo šele s trenutkom formalne uvedbe preiskave zoper ‚obdolženca‘, kar pa je v prosti presoji preiskovalnega organa? In ali takšen nacionalni postopek vpliva na učinkovito izvrševanje in bistveno vsebino pravice do dostopa do odvetnika iz člena 3(3)(b) Direktive [2013/48]?
4. Ali načelo učinkovitosti prava Unije dopušča nacionalno prakso, v okviru katere pri sodnem nadzoru prisilnih ukrepov za pridobitev dokazov, vključno s hišnimi preiskavami in zasegom v predkazenskem postopku, ni dovoljeno preverjanje, ali je bila storjena dovolj resna kršitev temeljnih pravic, ki so osumljencem in obdolžencem zagotovljene na podlagi členov 47 in 48 [Listine] [ter direktiv 2013/48 in 2012/48]?
5. Ali načela pravne države dopuščajo nacionalna pravila in sodno prakso, na podlagi katerih sodišče ni pristojno za preverjanje uvedbe preiskave zoper obdolženca, saj je vendar ravno in izključno od tega formalnega dejanja odvisno, ali je fizični osebi zagotovljena pravica do obrambe, kadar se zoper njo izvajajo prisilni ukrepi v preiskovalne namene?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje

- 33 Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(1) Direktive 2012/13 in člen 2(1) Direktive 2013/48 razlagati tako, da se ti direktivi uporabljata za položaj, v katerem se pri osebi, v zvezi s katero obstajajo informacije, da poseduje prepovedane snovi, izvede osebna preiskava in zaseg teh snovi, čeprav nacionalno pravo ne pozna pojma „osumljena oseba“ iz teh direktiv in navedena oseba ni bila uradno obveščena, da je imela status „obdolžene osebe“.
- 34 Skupni cilj direktiv 2012/13 in 2013/48 je opredeliti minimalna pravila glede nekaterih pravic osumljenih in obdolženih oseb v kazenskem postopku. Direktiva 2012/13 je namenjena zlasti pravici do obveščenosti o pravicah, Direktiva 2013/48 pa se nanaša na pravico do dostopa do odvetnika, pravico do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti ter pravico do komunikacije

s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti. Poleg tega je iz uvodnih izjav teh direktiv razvidno, da se za to opirata na pravice, določene zlasti v členih 47 in 48 Listine, ter da je njun namen spodbujanje teh pravic v zvezi z osumljenimi ali obdolženimi osebami v kazenskem postopku (glej v tem smislu sodbo z dne 19. septembra 2019, Rayonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, točki 36 in 37).

- 35 Sodišče je v zvezi s področjem uporabe Direktive 2012/13 že odločilo, da iz člena 1 in člena 2(1) te direktive izhaja, da ta direktiva zgolj določa pravila glede pravice do obveščenosti osumljenih ali obdolženih oseb o njihovih pravicah v okviru kazenskega postopka in obdolžitvah zoper njih od trenutka, ko pristojni organi osebo seznanijo s tem, da je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja (sklep z dne 6. septembra 2022, Delgaz Grid, C-95/22, EU:C:2022:697, točka 25).
- 36 Glede področja uporabe Direktive 2013/48 je v členu 2(1) te direktive določeno, da se ta uporablja za osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku od takrat, ko jo pristojni organi države članice z uradnim obvestilom ali na drug način seznanijo s tem, da so osumljene ali obdolžene storitve kaznivega dejanja, ne glede na to, ali jim je odvzeta prostost.
- 37 V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da je v besedilu člena 2(1) Direktive 2013/48 zlasti z izrazom „pristojni organi države članice z uradnim obvestilom ali na drug način“ nakazano, da zadostuje, da pristojni organi države članice zadevno osebo na kakršen koli način seznanijo, in da sredstvo, s katerim ta oseba prejme tako informacijo, pri tem ni pomembno (glej v tem smislu sodbo z dne 12. marca 2020, VW (Pravica do dostopa do odvetnika v primeru nenavzočnosti), C-659/18, EU:C:2020:201, točki 25 in 26).
- 38 Ker sta področji uporabe direktive 2012/13 oziroma direktive 2013/48 opredeljeni s skoraj enakim besedilom v členu 2 vsake od teh direktiv, je treba ugotoviti, da načeloma sovpadata. Ta ugotovitev je v skladu s ciljem, skupnim obema direktivama, in sicer zagotoviti varstvo pravic osumljenih ali obdolženih oseb v kazenskem postopku. Iz tega sledi, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 38 sklepnih predlogov, da je treba glede dodatnega pojasnila v členu 2 novejši od teh dveh direktiv, in sicer Direktive 2013/48, da se obveščanje lahko opravi „z uradnim obvestilom ali na drug način“, šteti, da ga je mogoče uporabiti tudi za Direktivo 2012/13.
- 39 Iz teh ugotovitev izhaja, prvič, da sta potrebna oba elementa, da bi položaj lahko spadal na področje uporabe teh direktiv. Tako je potrebno, na eni strani, da pristojni nacionalni organi sumijo, da je zadevna oseba storila kaznivo dejanje ali da je obdolžena tega kaznivega dejanja, ter na drugi strani, da jo ti organi v zvezi s tem obvestijo z uradnim obvestilom ali na drug način.
- 40 Za uporabo direktiv 2012/13 in 2013/48 je torej pomembno, da se navedeni organi prepričajo, ali je bila zadevna oseba seznanjena s tem, da je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja.
- 41 Drugič, navesti je treba, da morajo imeti pristojni nacionalni organi za zagotovitev učinkovitega poteka kazenske preiskave določeno polje proste presoje za izbiro trenutka, ko zadevno osebo obvestijo, da je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja, vendar pod pogojem, da ne pride do prekomerne zamude pri obvestitvi o tej informaciji, ki bi zadevni osebi preprečila učinkovito izvrševanje pravice do obrambe, varovane z direktivama 2012/13 in 2013/48.

- 42 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče navaja, da se predmet postopka v glavni stvari nanaša na predlog državnega tožilca Rayonna prokuratura Lovech, teritorialno oddeljenje Lukovit (okrožno državno tožilstvo v Lovechu, krajevni urad v Lukovitu), naj se naknadno odobri preiskava osebe AB in zaseg prepovedanih snovi, najdenih pri tej preiskavi. Zадnjenavedena je bila odrejena in izvedena na podlagi priznanja te osebe pred policisti, da poseduje take snovi.
- 43 Kadar oseba, kot je oseba AB, pred policisti poda tovrstno priznanje, se izpostavi temu, da je šteta za osumljeno kaznivega dejanja. Kadar ti policisti na podlagi posledic tega priznanja začnejo z osebno preiskavo zadevne osebe in zasegom tistega, kar trdi, da poseduje, se s temi dejanji, na eni strani, dokazuje, da pristojni organ to osebo odslej sumi, na drugi strani pa je treba navedeno osebo implicitno obveščati o tem sumu. V takih okoliščinah se zdita oba pogoja za uporabo direktiv 2012/13 in 2013/48 izpolnjena.
- 44 V zvezi s tem se za uporabo teh direktiv ne zdi pomembno, prvič, dejstvo, da pravo države članice določa le, da ima lahko oseba status „osumljene osebe“, in drugič, dejstvo, da oseba AB ni bila uradno obveščena, da naj bi imela status „obdolžene osebe“. Področje uporabe direktiv 2012/13 in 2013/48 je treba namreč razlagati enotno v vseh državah članicah in torej ne more biti odvisno od spreminjajočih se razlag, ki jih pravo držav članic daje pojmom „osumljena oseba“ in „obdolžena oseba“, niti od pogojev, v katerih se v okviru tega prava pridobijo ti statusi.
- 45 Zato je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti tako, da je treba člen 2(1) Direktive 2012/13 in člen 2(1) Direktive 2013/48 razlagati tako, da se ti direktivi uporabljata za položaj, v katerem se pri osebi, v zvezi s katero obstajajo informacije, da poseduje prepovedane snovi, izvede osebna preiskava in zaseg teh snovi. Dejstvo, da nacionalno pravo ne pozna pojma „osumljena oseba“ in da navedena oseba ni bila uradno obveščena, da naj bi imela status „obdolžene osebe“, v zvezi s tem ni pomembno.

Četrto vprašanje

- 46 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem, ki ga je treba obravnavati pred tretjim vprašanjem, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12(1) Direktive 2013/48 v povezavi s členoma 47 in 48 Listine razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni sodni praksi, v skladu s katero sodišče, ki na podlagi nacionalnega prava, ki se uporablja, odloča o predlogu za naknadno odobritev osebne preiskave in zasega prepovedanih snovi na podlagi te preiskave, izvedenih v okviru predkazenskega postopka, ni pristojno preučiti, ali so bile pri tem spoštovane pravice osumljene ali obdolžene osebe, ki jih zagotavljata ti direktivi.
- 47 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče pojasnjuje, da čeprav mora biti v skladu s členom 164(3) zakonika o kazenskem postopku osebna preiskava, opravljena v predkazenskem postopku, predmet naknadnega sodnega nadzora, se ta nadzor v skladu z upošteveno nacionalno sodno prakso nanaša samo na formalne zahteve, od katerih je odvisna zakonitost tega ukrepa in posledičnega zasega, ter pristojnemu sodišču ne omogoča, da preuči spoštovanje pravic, zagotovljenih z direktivama 2013/48 in 2012/13.
- 48 Opozoriti je treba, da morajo države članice v skladu s členom 8(2) Direktive 2012/13 zagotoviti, da imajo osumljene ali obdolžene osebe ali njihov odvetnik v skladu z nacionalnimi postopki pravico do izpodbijanja odločitev pristojnih organov zaradi opustitve ali zavrnitve pravice dostopa do informacij v skladu s to direktivo.

- 49 Ob upoštevanju pomembnosti pravice do učinkovitega pravnega sredstva, ki je varovana s členom 47 Listine, ter jasnega, brezpogojnega in natančnega besedila člena 8(2) Direktive 2012/13, ta zadnja določba nasprotuje vsakršnemu nacionalnemu ukrepu, ki preprečuje uveljavljanje učinkovitih pravnih sredstev v primeru kršitve pravic, varovanih s to direktivo (sodba z dne 19. septembra 2019, Rayonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, točka 57).
- 50 Ista razlaga velja glede člena 12 Direktive 2013/48, v skladu s katerim se „osumljenim ali obdolženim osebam v kazenskem postopku [zagotovi] učinkovito pravno sredstvo na podlagi nacionalnega prava v primeru kršitve njihovih pravic iz te direktive“ (sodba z dne 19. septembra 2019, Rayonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, točka 58).
- 51 Iz tega sledi, da člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12(1) Direktive 2013/48 državam članicam nalagata, naj zagotovijo spoštovanje pravice do pravičnega postopka in pravice do obrambe, zagotovljene v členu 47 oziroma členu 48(2) Listine, z določitvijo učinkovitega pravnega sredstva, ki vsem osumljenim ali obdolženim osebam omogoča, da zadevo predložijo sodišču, ki je zadolženo za preučitev, ali so bile pravice iz teh direktiv kršene.
- 52 Glede na to člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12(1) Direktive 2013/48 določata, da je pravica do izpodbijanja morebitnih kršitev teh pravic podeljena v skladu s „postopki nacionalnega prava“ oziroma z „nacionalnim pravom“. Ti določbi torej ne določata niti postopkov, po katerih mora biti mogoče zatrjevati kršitve navedenih pravic, niti trenutka v kazenskem postopku, ko se to lahko stori, kar državam članicam daje določeno polje proste presoje pri določitvi posebnih postopkov, ki se bodo uporabili v zvezi s tem.
- 53 Namen zakonodajalca Unije, da prizna tako polje proste presoje je potrjen v uvodnih izjavah direktiv 2012/13 in 2013/48. Na eni strani je namreč v uvodni izjavi 36 Direktive 2012/13 navedeno, da pravica izpodbijati odločitev pristojnih organov zaradi opustitve ali zavrnitve pravice dostopa do informacij ali razkritja določenega gradiva zadeve v skladu s to direktivo „za države članice ne pomeni obveznosti uvajanja posebnega pritožbenega postopka, ločenega mehanizma ali pritožbenega postopka za izpodbijanje takšnih opustitev ali zavrnitve dostopa“. Na drugi strani je v uvodni izjavi 50 Direktive 2013/48 v bistvu navedeno, da obveznost držav članic, da zagotovijo, da se spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka, ne vpliva na nacionalne predpise ali sisteme glede dopustnosti dokazov, „državam članicam pa ne bi smel[a] preprečevati uporabe sistema, v okviru katerega se lahko sodišču ali sodniku predložijo vsi obstoječi dokazi brez ločene ali predhodne ocene njihove dopustnosti“.
- 54 Poleg tega člena 47 in 48 Listine ne nasprotujeta temu, da države članice tako ne bi smele vzpostaviti avtonomnih sredstev, ki bi jih lahko osumljene ali obdolžene osebe vložile za obrambo pravic, ki so jim podeljene z direktivama 2012/13 in 2013/48. V skladu z ustaljeno sodno prakso namreč pravo Unije, vključno z določbami Listine, ne učinkuje tako, da bi državam članicam nalagalo, da uvedejo druga pravna sredstva, ki niso tista, ki jih določa nacionalno pravo, razen če ni iz sistematike zadevnega nacionalnega pravnega reda razvidno, da ni nobenega sodnega varstva, ki bi lahko, čeprav le posredno, zagotovilo spoštovanje pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 21. decembra 2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, točka 62 in navedena sodna praksa).

- 55 Iz tega sledi, da pravo Unije ne nasprotuje temu, da država članica sodni nadzor nad prisilnimi ukrepi za pridobitev dokazov omeji na njihovo formalno zakonitost, če lahko nato sodišče, pristojno za presojo dejanskega stanja, v okviru kazenskega postopka preveri, ali so bile pravice obdolžene osebe, ki izhajajo iz direktiv 2012/13 in 2013/48, razlagane z vidika členov 47 in 48 Listine, spoštovane.
- 56 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče navaja, da iz ustaljene nacionalne sodne prakse izhaja, da informacije, zbrane pri osebah, ki so bile o svojih lastnih dejanjih zaslišane kot priče, ne smejo škodovati za dokaze, ker so te osebe dejansko osumljenci.
- 57 Kot je v bistvu navedel generalni pravobranilec v točki 72 sklepnih predlogov, se zdi, da ta sodna praksa, vsaj v nekaterih primerih, omogoča izključitev informacij in dokazov, pridobljenih v nasprotju z določbami prava Unije, v tem primeru člena 3 Direktive 2012/13 v zvezi s pravico do obveščenosti osumljenca o njegovih pravicah in člena 3 Direktive 2013/48 v zvezi s pravico do dostopa do odvetnika.
- 58 Vendar ni mogoče zgolj na podlagi spisa, ki je na voljo Sodišču, odločiti, ali so v tem primeru upoštevne nacionalne določbe v skladu z zahtevami, navedenimi v točki 55 te sodbe. V zvezi s tem bi bilo treba, da se predložitveno sodišče prepriča, da lahko sodišče, pristojno za presojo dejanskega stanja – kadar obtoženec ali obdolženec v okviru kazenskega postopka opazi nepravilnosti v postopku, povezane s kršitvami pravic, ki izhajajo iz ene od teh direktiv – vedno ugotovi te nepravilnosti in mora izpeljati vse posledice, ki izhajajo iz teh kršitev, zlasti v zvezi z nedopustnostjo ali dokazno vrednostjo dokazov, pridobljenih v teh pogojih.
- 59 Če sodišče, pristojno za presojo dejanskega stanja, ne bi imelo možnosti priti do te ugotovitve in izpeljati posledic teh kršitev, je treba spomniti na ustaljeno sodno prakso Sodišča, da za zagotavljanje učinkovitosti vseh določb prava Unije načelo primarnosti med drugim nacionalnim sodiščem nalaga, da nacionalno pravo kar najbolj razlagajo v skladu s pravom Unije (sodba z dne 8. marca 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Neposredni učinek), C-205/20, EU:C:2022:168, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 60 Načelo primarnosti nacionalnemu sodišču, ki mora v okviru svojih pristojnosti uporabiti določbe prava Unije, v primeru, da ne more podati skladne razlage, in ob upoštevanju dejstva, da imata – kot je razvidno iz točk od 49 do 51 te sodbe – člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12(1) Direktive 2013/48 neposredni učinek, nalaga dolžnost zagotoviti polni učinek zahtev, ki izhajajo iz navedenih določb v sporu, o katerem odloča, pri čemer po potrebi po uradni dolžnosti odloči, da ne bo uporabilo nobene nacionalne ureditve, tudi poznejše, ki bi bila v nasprotju s temi določbami, ne da bi mu bilo treba zahtevati ali čakati predhodno odpravo te nacionalne ureditve po zakonodajni poti ali kakšnem drugem ustavnem postopku (glej v tem smislu sodbo z dne 28. oktobra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Izročitev in *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, točka 108 in navedena sodna praksa).
- 61 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12(1) Direktive 2013/48 v povezavi s členoma 47 in 48 Listine razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni sodni praksi, v skladu s katero sodišče – ki na podlagi nacionalnega prava, ki se uporablja, obravnava predlog za naknadno odobritev osebne preiskave in zasega prepovedanih snovi na podlagi te preiskave, ki sta bila izvedena v predkazenskem postopku – ni pristojno za preučitev, ali so bile pravice osumljene ali obdolžene osebe, zagotovljene s tema direktivama, v tem primeru spoštovane, če lahko, na eni strani, ta oseba nato pred sodiščem, pristojnim za presojo dejanskega stanja zadeve, uveljavlja ugotovitev morebitne

kršitve pravic, ki izhajajo iz navedenih direktiv in mora, na drugi strani, to sodišče izpeljati posledice take kršitve, zlasti v zvezi z nedopustnostjo ali dokazno vrednostjo dokazov, pridobljenih v teh pogojih.

Tretje vprašanje

- 62 Tretje vprašanje za predhodno odločanje se nanaša na razlago načel zakonitosti in prepovedi samovoljnega izvajanja oblasti ter člena 3(3)(b) Direktive 2013/48 v okviru nacionalne ureditve, na podlagi katere samo osebe, ki se jim uradno potrди status „obdolžene osebe“, pridobijo pravice, ki izhajajo iz te direktive, medtem ko o trenutku potrditve tega statusa prosto presoja preiskovalni organ.
- 63 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora Sodišče v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, nacionalnemu sodišču podati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče na eni strani po potrebi preoblikovati predložena vprašanja (glej v tem smislu sklep z dne 24. marca 2023, Direktor na Teritorialno podelenie na Natsionalnia osiguriteln institut-Veliko Tarnovo, C-30/22, EU:C:2023:259, točka 33 in navedena sodna praksa).
- 64 Na drugi strani mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, izluščiti elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora o glavni stvari (glej v tem smislu sodbo z dne 1. avgusta 2022, TL (Odsotnosti tolmača in prevoda), C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 65 Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe pa izhaja, da se spor o glavni stvari nanaša na predlog za naknadno odobritev sodišča glede osebne preiskave in zasega prepovedanih snovi na podlagi te preiskave, ki sta bila izvedena v okviru predkazenskega postopka in da bi bilo treba v takem primeru, da bi se na tretje vprašanje podalo koristen odgovor, dejansko preučiti obseg in naravo pravice do dostopa do odvetnika, določeno v členu 3 Direktive 2013/48.
- 66 Zato je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3 Direktive 2013/48 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da se lahko pri osumljeni ali obdolženi osebi v predkazenskem postopku opravi osebna preiskava in zaseg prepovedanih snovi, ne da bi imela ta oseba pravico do dostopa do odvetnika.
- 67 Direktiva 2013/48 v skladu z njenim členom 1 opredeljuje minimalna pravila, ki se med drugim nanašajo na pravico osumljenih in obdolženih oseb v kazenskem postopku do dostopa do odvetnika in do obvestitve tretje osebe o odvzemu prostosti.
- 68 V zvezi s tem člen 3(1) te direktive državam članicam nalaga, da osumljenim in obdolženim osebam zagotovijo pravico do dostopa do odvetnika tako hitro in na takšen način, da se jim omogoči dejansko in učinkovito uveljavljanje njihove pravice do obrambe.
- 69 To načelno pravilo je pojasnjeno v odstavku 2 istega člena 3, ki določa, da mora biti ta dostop zagotovljen „brez nepotrebnega odlašanja“ in vsekakor od prvega od štirih dogodkov, posebej naštetih v točkah od (a) do (d) tega odstavka 2.

- 70 Poleg tega člen 3(3)(c) Direktive 2013/48 določa, da države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do navzočnosti njihovega odvetnika pri preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, navedenih v tej določbi, če so ta dejanja predvidena v zadevnem nacionalnem pravu in se jih osumljena ali obdolžena oseba mora udeležiti oziroma se jih lahko udeleži.
- 71 Vendar je treba navesti, da osebna preiskava in zaseg prepovedanih snovi ne spadata med dogodke iz člena 3(2), od (a) do (d), in odstavka 3(c) te direktive.
- 72 Prvič, zlasti v zvezi s pravico iz člena 3(2)(a) Direktive 2013/48, ki jo imajo osumljene ali obdolžene osebe do dostopa do odvetnika, preden jih zasliši policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ, je treba poudariti, da je iz uvodne izjave 20 Direktive 2013/48 razvidno, da v skladu z namenom zakonodajalca Unije predhodno zaslišanje, ki ga opravi policija, in katerega cilj je med drugim ugotoviti, ali je treba začeti preiskavo, na primer pri kontroli cestnega prometa, ni „zaslišanje“ v smislu te direktive in torej ne spada pod člen 3(2)(a) te direktive na način, da ta osumljenim in obdolženim osebam vsekakor daje pravico do dostopa do odvetnika.
- 73 Drugič, v zvezi s pravico iz člena 3(2)(c) Direktive 2013/48, ki jo imajo osumljene ali obdolžene osebe do dostopa do odvetnika „brez nepotrebnega odlašanja“ po odvzemu prostosti, je treba poudariti, da ta pravica ne pomeni nujno, da se dostop do odvetnika udejanji takoj, to je v trenutku odvzema prostosti.
- 74 V zvezi s tem je iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s členom 6 EKČP, na katerega se sklicuje uvodna izjava 12 Direktive 2013/48, razvidno, da glede pravice do pomoči odvetnika v smislu odstavka 3(c) tega člena 6, osebna preiskava, ki se opravi pri kontroli cestnega prometa in je privedla do samoobdolžitvenih izjav, ne razkriva nobenega bistvenega omejevanja svobodnega delovanja zadevne osebe, ki bi lahko zadostovalo za sprožitev pravne pomoči v tej fazi postopka (glej v tem smislu sodbo ESČP z dne 18. februarja 2010, Zaichenko proti Rusiji, CE:ECHR:2010:0218JUD 003966002, točki 47 in 48).
- 75 Na splošno, za ugotovitev, ali je neobstoj dostopa do odvetnika pri osebni preiskavi in zasegu prepovedanih snovi osumljeni ali obdolženi osebi odvzel pravico, zagotovljeno v členu 3 Direktive 2013/48, je treba upoštevati določbe odstavka 1 tega člena, ki zahteva preučitev, ali je bil ta dostop zagotovljen tako hitro in na takšen način, da se osumljeni ali obdolženi osebi omogoči dejansko in učinkovito uveljavljanje njene pravice do obrambe.
- 76 V tem primeru mora pristojno sodišče v skladu z nacionalnim pravom opraviti potrebna preverjanja ob upoštevanju vseh upoštevnihih okoliščin v zvezi s tem. Natančneje, moralo bo preveriti, ali je bila prisotnost odvetnika v trenutku osebne preiskave, opravljene pri osebi AB in zasega prepovedanih snovi na podlagi te preiskave, objektivno potrebna za dejansko zagotovitev pravice do obrambe te osebe.
- 77 V zvezi s tem je treba pojasniti, da se – s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti pristojno nacionalno sodišče – ukrepi, ki jim je bila podvržena oseba AB, na prvi pogled ne zdijo sprejeti v okviru, v katerem bi morala zadevna oseba v trenutku, v katerem je prišlo do njih, imeti pravico do odvetnika v smislu člena 3 Direktive 2013/48.
- 78 Iz zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da je treba člen 3 Direktive 2013/48 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da se pri osumljeni ali obdolženi osebi v predkazenskem postopku lahko opravi osebna preiskava in zaseg prepovedanih snovi, ne da bi

imela ta oseba pravico do dostopa do odvetnika, če iz preučitve vseh upoštevnihih okoliščin izhaja, da tak dostop ni potreben za to, da bi navedena oseba lahko dejansko in učinkovito uveljavljala svojo pravico do obrambe.

Peto vprašanje

- 79 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem sprašuje, ali je treba načela pravne države razlagati tako, da nasprotujejo nacionalnim pravilom in sodni praksi, na podlagi katerih nacionalno sodišče „ni pristojno za preverjanje uvedbe preiskave zoper obdolženca, čeprav je od tega formalnega dejanja odvisno, ali je fizični osebi zagotovljena pravica do obrambe, kadar se zoper njo izvajajo prisilni ukrepi“.
- 80 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča postopek, uveden s členom 267 PDEU, instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim elemente razlage prava Unije, ki jih ta potrebujejo za rešitev sporov, o katerih odločajo (sklep z dne 27. marca 2023, Belgische Staat, C-34/22, EU:C:2023:263, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 81 Ker je predložitvena odločba podlaga za postopek predhodnega odločanja pred Sodiščem, je nujno, da nacionalno sodišče pojasni razloge za izbiro določb prava Unije, katerih razlago zahteva, in povezavo, ki jo je ugotovilo med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki se uporablja v sporu, o katerem odloča (glej v tem smislu sklep z dne 27. marca 2023, Belgische Staat, C-34/22, EU:C:2023:263, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 82 V obravnavanem primeru se peto vprašanje na splošno nanaša na „načela pravne države“, ne da bi predlog za sprejetje predhodne odločbe poleg tega vseboval navedbo razlogov, ki so predložitveno sodišče v okviru tega vprašanja vodili k spraševanju o razlagi teh „načel“, tako da Sodišče ne more presoditi, v kolikšnem obsegu je odgovor na navedeno vprašanje potreben za to, da temu sodišču omogoči izdajo odločbe v okviru spora o glavni stvari.
- 83 Iz tega sledi, da peto vprašanje ni dopustno.

Stroški

- 84 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- Člen 2(1) Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku in člen 2(1) Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemu prostosti**

je treba razlagati tako, da

se ti direktivi uporabljata za položaj, v katerem se pri osebi, v zvezi s katero obstajajo informacije, da poseduje prepovedane snovi, izvede osebna preiskava in zaseg teh snovi. Dejstvo, da nacionalno pravo ne pozna pojma „osumljena oseba“ in da navedena oseba ni bila uradno obveščena, da naj bi imela status „obdolžene osebe“, v zvezi s tem ni pomembno.

2. Člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12(1) Direktive 2013/48 v povezavi s členoma 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

je treba razlagati tako, da

ne nasprotujeta nacionalni sodni praksi, v skladu s katero sodišče – ki na podlagi nacionalnega prava, ki se uporablja, obravnava predlog za naknadno odobritev osebne preiskave in zasega prepovedanih snovi na podlagi te preiskave, ki sta bila izvedena v predkazenskem postopku – ni pristojno za preučitev, ali so bile pravice osumljene ali obdolžene osebe, zagotovljene s tema direktivama, v tem primeru spoštovane, če lahko, na eni strani, ta oseba nato pred sodiščem, pristojnim za presojo dejanskega stanja zadeve, uveljavlja ugotovitev morebitne kršitve pravic, ki izhajajo iz navedenih direktiv in mora, na drugi strani, to sodišče izpeljati posledice take kršitve, zlasti v zvezi z nedopustnostjo ali dokazno vrednostjo dokazov, pridobljenih v teh pogojih.

3. Člen 3 Direktive 2013/48

je treba razlagati tako, da

ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da se pri osumljeni ali obdolženi osebi v predkazenskem postopku lahko opravi osebna preiskava in zaseg prepovedanih snovi, ne da bi imela ta oseba pravico do dostopa do odvetnika, če iz preučitve vseh upoštevnihih okoliščin izhaja, da tak dostop ni potreben za to, da bi navedena oseba lahko dejansko in učinkovito uveljavljala svojo pravico do obrambe.

Podpisi